

TÜRKİYE YİNE ILO'NUN GÜNDEMİNDE

Devrimci Aydınlik Dergisi, 4 Mayıs 1997

Yıldırım Koç

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Uluslararası Çalışma Konferansı 85. Toplantısı bu yıl 2-19 Haziran 1997 günleri Cenevre'de gerçekleştirilecek. Türkiye bu yıl da Konferans Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alınacak. Standartların Uygulanması Komitesi'nde değerlendirilecek Uzmanlar Komitesi Raporu'nda Türkiye Hükümeti, 6 ILO Sözleşmesi'ni ihlal ettiği için eleştiriliyor. İşçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan Standartların Uygulanması Komite, zamanın sınırlılığı nedeniyle, eleştirilen sözleşme ihlallerinden ancak bir bölümünü incelemeye alabilmektedir. Bu yıl da, bu 6 Sözleşmenin biri veya ikisi Komite'de ele alınacaktır.

Uzmanlar Komitesi'nin ele aldığı birinci ihlal iddiası, 59 sayılı Sanayide Asgari Çalışma Yaşına ilişkin Sözleşme konusundadır. İkinci ihlal iddiası, çalışma yaşamının denetlenmesine ilişkin 81 sayılı Sözleşme ile ilgilidir. Bu iki Sözleşmenin gerektiği gibi uygulanması için iş müfettişlerinin sayısının ve yetkilerinin artırılması gereklidir. Ancak özellikle 12 Eylül sonrasında müfettişlerinin sayısında bir artış olmadığı gibi, yetkilerinde kısıtlamalara gidilmiştir. Bu da, gerek işçi hakları, gerek işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin mevzuatın uygulanmamasında, kaçak işçiliğin yaygınlaşmasında önemli bir etmendir. Bu gelişme, sermayenin çıkarları doğrultusundaki küreselleşme sürecinde işçiyi koruyucu mevzuatı etkisiz kılmamanın bir yoludur. Sermaye, bir dönem kabullendiği ve kabullenmek zorunda kaldığı mevzuatı günümüzde yürürlükten kaldıramadığında bu yolla işlemez hale getirmeye çalışmaktadır.

87 sayılı ILO Sözleşmesi, örgütlenme ve grev haklarını düzenlemektedir. TÜRK-İŞ'in yaptığı başvuru üzerine bu konuda Türkiye'deki hak ihlalleri ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi tarafından ele alınmış, mevcut uygulamalar eleştirilmiş ve yürürlükteki mevzuatın onaylanmış ILO Sözleşmesi ile uyumlu hale getirilmesi için bir dizi öneri formüle edilmişti. Hükümet, ILO Yönetim Kurulu tarafından da onaylanan bu karar doğrultusunda hiçbir işlem yapmadı. Bu yıl, Standartların Uygulanması Komitesi'nde bu Sözleşmenin ele alınması durumunda, Hükümet Temsilcisinin oldukça sert eleştirilerle karşı karşıya kalacağı açıktır.

Uzmanlar Komitesi'nin hak ihlali iddialarını ciddi bulduğu diğer bir konu, iş ve işçi bulma hizmetleri konusundaki 88 sayılı Sözleşmedir.

Uzmanlar Komitesi'nin gündeme getirdiği beşinci Sözleşme, kamu tarafından açılan ihalelerde iş alanların çalıştırdıkları işçilere o işkolunda yürürlükte bulunan toplu iş sözleşmelerinin hükümlerinin altında hak tanıyamayacağına ilişkin 94 sayılı Sözleşmedir. 1993 yılında kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine bu konuyla ilgili bir hüküm konmuştur. Günümüzde giderek yaygınlaşan taşeronlaşma uygulamalarına karşı çok etkili bir biçimde kullanılabilir olan bu Sözleşmenin Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alınma olasılığı yüksektir. Bu Sözleşme, yalnızca taşeronlukta değil, kamu tarafından yaptırılan her türlü üretim, taşıma ve benzeri işler için de geçerlidir.

Uzmanlar Komitesi'nin ele aldığı altıncı Sözleşme, yıllardır Standartların Uygulanması Komitesi'nde eleştirilen ve toplu pazarlık hakkının kullanılmasını düzenleyen 98 sayılı ILO Sözleşmesi'dir. Özellikle kamu çalışanlarının toplu pazarlık hakkının tanınmamış olması ve bu konudaki diğer kısıtlamalar da eleştirilmektedir.

Hükümet bu yıl da vaadlerini ve yükümlülüklerini yerine getirmediği için Uluslararası Çalışma Konferansı'nda zor günler yaşayacaktır.